СВОБОДА

Rev. A. Bonczewsky
10 May Str.
Ansonia, Conn.

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ VII. — Мт. Кармель, Па. Четверъ 5-го Жовтня 1899. — Число 40.

КАЛЕНДАРЬ.

Жовтень.

5	Ч.	† Зач. Іоанна Кр.
6	П.	Өеклы первомуч.
7	С.	Енфросинія
8	Н.	16. Іоанна Богосл.
9	П.	Каллистрата
10	В.	Харитона. Вячеслава
11	С.	Киріяна. Өеофана

ЗМѢСТЪ.

Справы „Союза.“ — Коли Совѣтъ буде мати значѣне? — Вѣсти зъ Бразиліи — Вѣсти изъ старого краю — Новинки. — Де-що цѣкавого. — Почтова скринка. — Заплатили за „Свободу.“ — Фейлетонъ: Хома Нетяга. — Де-що про почты. — Де-що про дороги. — Стихъ: Встань Хмельницкій! — Оголошеня.

Увага.

Хотячій приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретара подъ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Въ першой половинѣ вересня б. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

		Число въ гол. книзѣ:
	Mayfield, Pa.	
1.	Кихаръ Иванъ	860
2.	Цѣркотъ Микола	903
	Buffalo, N. Y.	
3.	Струсъ Андрей	722
	St. Louis, Mo.	
4.	Валевска Павлѣна	1514
5.	„ Анна	1514
6.	Чорный Павло	1515
7.	Сисакъ Илія	1515
	Shenandoah, Pa.	
8.	Гуретякъ Атаназій	1110
	Olyphant, Pa.	
9.	Коменецкій Иванъ	1516
10.	Гальчакъ Петро	1516
11.	Адамовичь Семанъ	1517
12.	Телехъ Акифа	1517
13.	Пештикъ Юрій	1518
14.	Бурдзякъ Стефанъ	1518
15.	Мурянка Василь	1519
	McAdoo, Pa.	
16.	Трояновичь Петро	1519
17.	Баранъ Андрей	1520
18.	Несторъ Осифъ	1520
	Yonkers, N. Y.	
19.	Лиґа Кондратъ	1094
20.	Стонога Иванъ	1095
21.	Пелешь Василь	1096
	Pittsburg, Pa.	
22.	Сосенко Алексій	1521
23.	Крутило Василь	1521
24.	Микулякъ Стефанъ	1522
25.	Комай Осифъ	1522
26.	Данило Василь	1523
27.	Гуличь Осифъ	1523
28.	Костишакъ Данило	1524
29.	Фуцѣла Константинъ	1524
30.	Юрчакъ Кипріянъ	1525
31.	Гойсанъ Никола	1525
32.	Ханасъ Иванъ	1526
	Priceburg, Pa.	
33.	Бохнякъ Илія	1526
34.	Дрозда Яковъ	1527
35.	Кинакъ Иванъ	1527
	Plymouth, Pa.	
36.	Таньчакъ Михаилъ	1528
37.	Томко Онуфрій	1528
38.	Кулиґа Теодоръ	1529
39.	Мацейко Іоанъ	1529
40.	Яношь Стефанъ	1530
41.	Солей Иванъ	1530
42.	Садовскій Теодоръ	1531
43.	Осѣракъ Теодоръ	1531
	Rhone, Pa.	
44.	Ванчишинъ Теодоръ	1532
45.	Вовкъ Дмитро	1532
	Eleonora, Pa.	
46.	Валько Василь	1533
47.	Ґалайда Иванъ	1533
48.	Корновичь Юрій	1534
49.	Кирнакъ Никола	1534
	Ansonia, Conn.	
50.	Волосъ Константинъ	1535
51.	Кузякъ Василь	1535
52.	Нецьо Иванъ	1536
53.	Собинъ Стефанъ	1536
54.	Пелешь Петро	1537
55.	Смеречнякъ Теодоръ	1537
56.	„ Михаилъ	1538
57.	Кузякъ Иванъ	1538
58.	Цимбала Якимъ	1539

Ант. Бончевскій
секретарь.

Квитъ

на $50, словами пятдесять доларôвъ, котрй я одержала зъ касы «Р. Н. Союза» яко запомогу за хворость мого мужа Петра Салопа, котрый находить ся въ домѣ божевôльныхъ въ Danville, Pa. За выплачене складаю сердечну подяку «Р. Н. Союзови».

Shamokin, Pa. 25. вересня 1899.

Марія Салопъ.

При свѣдкахъ:
Іосифъ Слезѣнъ,
Павло Котанчикъ.

Коли Совѣтъ товариства рускихъ священикôвъ буде мати значѣне?

Найперше мушу оправдатись, чому въ такôй дражливôй справѣ, якъ о дѣяльности Совѣта, поважуюсь забирати голосъ публично. Се не жадна приватна моя справа спонукуе мене обôзватись за справедливостію. Противно, се справа публична. Бо по моѣй думцѣ кождый, хто тôлько бажае злученя всѣхъ греко-католиковъ, мае обовязокъ высказати свою думку вôльно и безъ найменшои боязни.

Въ нынѣшнôй своѣй статѣ я не думаю доторкатись пытаня, яке поважились обробляти Товтъ тай словацкй газеты, чи Совѣтъ може истновати въ католицкôй церкви, чи его потвердять власти и т. д. Се рѣчь занадто замотана и вымагае точного и сумлѣнного розслѣду, а не пѣны злобы. Я хочу вôдповести на инше пытане: Що за задача того Совѣта, коли вôнъ вже истнуе, и коли вôнъ взявъ на себе обовязокъ перепровадити порядокъ въ уніяцкôй церквѣ въ Америцѣ?

На се пытане рôжну можна достати вôдповѣдь пôсля того, зъ якого становиска хто на сю справу задивляе ся. Але, пôсля мого погляду, на се пытане повинна бути тôлько одна вôдповѣдь. Розважмо хвилинку.

— Де мы есьмо?

— Въ Америцѣ.

— Хто становить суму нашу вѣрникôвъ?

— Бѣднй робôтники.

— Хто удержуе, украшуе церквы, хто дае утримане попамъ?

— Тй-жь самй бѣднй робôтники.

— Хто суть священики?

— Провôдники народу.

— Що мають робити тй священики?

— Добро робити народови.

— Хто есть Совѣтъ?

— Выразъ думокъ и волѣ священникôвъ.

— Що-жь вôнъ мае робити?

— Те саме, що и священники, значить, добро робити народови, тôлько въ бôльшôй мѣрѣ, горячѣйше, щирѣйше, способнѣйше, вытревалѣйше.

Що сего, а не чого иншого выжидае нарôдъ вôдъ Совѣта, я маю на те кôлька примѣрôвъ. Ихъ ту не буду наводити, бо они ажь надто звѣснй всѣмъ, щобы ними на тôмъ мѣсци заниматись.

А хочь опи звѣснй, то коли я хочу представити читателямъ, якй задачѣ мае выповнити Совѣтъ, я мушу навести якй-такй доказы на доказъ сего, що нарôдъ выжидае вôдъ Совѣта подвоеной працѣ и таланту. Якже се? А ось якъ: Коли я переглядавъ рôжнй дописи писанй нашими людьми, а помѣщуванй то въ „Свободѣ“, то въ „Вѣстнику“, то въ „Свѣтѣ“, то я дочитавъ ся у нихъ, що нарôдъ шукае правды, навѣть тогды, коли вôнъ незручно хоче напасти на того або сего свого кума.

Нарôдъ хоче правды. Се фактъ. Чи возьмемо на примѣръ допись до „Свободы“, въ котрôй М. Шкарупскій говорить о бізнесѣстахъ, чи возьмемо дописи зъ Канады, де оповѣдае ся о вôдносинахъ нашого народу до римо-католикôвъ и православныхъ, чи возьмемо на увагу допись одного чоловѣка (его имени не памятаю) въ „Вѣстнику“, въ котрôй оповѣдае о стосункахъ робôтникôвъ до капиталістôвъ въ Кольорадо, выходить все одно: Нарôдъ хоче свѣдомо, а бôльше ще несвѣдомо правды. Не тôлько дописи се показують. Такожь и стихи писанй нашими людьми показують се наглядно. Хто сего не бачить, тому и окуляры не поможуть...

Де-жь тои правды знайти? Нарôдъ зовсѣмъ природно звертае ся до священникôвъ, до его свѣтилъ, а особливо до тыхъ, котрй творять Совѣтъ! Они, самъ интересъ кастовый сего вымагае, мають передовсѣмъ старатись о се, щобы правда у всѣхъ нашихъ парохіяхъ запановала. Они передовсѣмъ мають показати народови то свѣтло, котре просвѣчае кождого чоловѣка, они, передовсѣмъ, бо они чоло всего народу.

Сего пытаня, чи такъ Совѣтъ робить, я порушувати не думаю, бо я не судія. Але я думаю, що пригадувати все вѣчну правду, що хто хоче бути старшимъ, най буде всѣмъ слугою, нѣкому не завадить, а особливо теперь, коли нарôдъ выжидае дѣла вôдъ Совѣта, розумного, любовію перейнятого. Чи Совѣтъ яке-таке дѣло довершить, я не знаю, якъ не знаю, чи хоче якетаке дѣло довершити.

Але я знаю се добре, що коли Совѣтъ буде розказовати народови зъ высоты облакôвъ и тôлько розказовати и учити нарôдъ тôлько слѣпого послуху, а не возьме ся за дѣло організаціи церковнои зъ того боку, зъ якого именно нарôдъ выжидае, значить, зъ боку правды, цѣле дѣло попсуе, знѣвечить, и замѣсть запровадити ладъ, заведе еще бôльшу анархію.

Потôмъ прійдуть жалѣ, оплакованя, оправдованя, — але нарôдъ того вже не буде слухавъ, бо серцемъ вôдверне ся вôдъ своихъ природныхъ провôдникôвъ.

На конець еще слôвце. Еще разъ повторяю, що не задля якихъ моихъ приватъ написавъ я сй слова, а тôлько зъ мого найглубшого переконаня, що Совѣтъ тогды буде мати значѣне, коли буде творити правду, котрои вôдъ него выжидае народъ.

П. Андреѣвъ.

Вѣсти зъ Бразиліи.

Зъ Антонiо Олiнто.

Дякуемо дуже красненько за точне посылане «Свободы», котру нашй люде радо читають. Мы ту заложили товариство почтове, що складае ся вже теперь зъ 30 членôвъ. Кождый членъ есть обовязаный безъ жадной платы ходити по черзѣ до Ляпы на почту по листы и заносити ихъ, а хто не належить до того товариства, то платить за кождый листъ при надаваню и вôдбираню. Тымъ товариствомъ займае ся купецъ Отто Ціммеръ, збразилійщеный Нѣмецъ, що дуже любить нашихъ Русинôвъ.

На св. Петра и Павла прійшовъ до насъ зъ Ріо-Неґро польскій священникъ, але нашихъ явилось дуже мало, бо всѣ очѣкували о. Роздольского.

Велику мы маемо баламуту зъ нашими сусѣдами Мазурами, котрй зъ нами все передирають ся. Неразъ, якъ зôйдемо ся до каплицѣ Мазуры и Русины, та якъ зачне нашъ церковный пѣвецъ читати псальмы, то Мазуры тогдѣ зачинають выспѣвувати по свому, а мы йдемо въ кутъ, побоючись осквернити божого дому. За те ихъ поведене взглядомъ насъ достали они по носѣ вôдъ польского священника зъ Ріо-Неґро, котрый выганьбивъ ихъ публично на проповѣди. А было се такъ:

Польскій священникъ мавъ приѣхати до насъ въ недѣлю на кони. Мазуры пов-

(Продовжене на другôй сторонѣ).

ХОМА НЕТЯГА.

Новеля Арне Ґарборґа.

Ой такъ; якъ вôнъ возьме ся коня сѣдлати, то вже порядный чоловѣкъ того дня тымъ конемъ не поѣде.

Якъ прійде ся що зробити — якъ на примѣръ треба стрѣху на стодолѣ въ кôлькохъ мѣсцяхъ поправити — то Хома мусить, бачите, на самъ передъ оглянути. „Ая, треба напередъ оглянути!“ каже. И потому оглядае — оглядае довго и зъ усѣхъ бокôвъ.

Якъ мѣркуе, що вже добре придививъ ся, тогды каже самъ до себе: „га — що-жь, треба поволеньки зачинати — думати надъ тымъ.“

И вôнъ починае думати. Ну — и думае вôнъ такъ надъ тымъ поволеньки — такъ зо два роки: „А-а-а!“ Вôнъ позѣхае. Теперь вже треба буде зачинати надъ тымъ, якъ бы то до того взяти ся!“ каже.

Ну и думае вôнъ надъ тымъ, якъ бы до того взяти ся, вôнъ думае такъ довго, ажь доки нарештѣ вже за пôзно на сей рôкъ. „Га-а-й-гай! що жь робити.“ Вôнъ позѣхае. „Мусить вже чоловѣкъ тото хиба на рôкъ вôдложити“ — каже.

И вôнъ вôдкладае тую роботу на слѣдуючій рôкъ. Але теперь вже прецѣ мусить ся вкôнци щось зъ тымъ зробити; та то вже таки годило бъ ся! — Вôнъ починае брати ся до дѣла и постановляе собѣ, що вже таки повинно щось зъ того бути: „Най мене чортъ возьме, якъ вже теперь що зъ того не буде!“ бо-жь прецѣ такъ дальше не може бути. То вже таки встыдъ — ганьба, щобы ныбѣ сѣно въ стодолѣ лежало и гнило — зъ року на рôкъ. Нѣ, таки чоловѣкъ мусить свое газдôвство тай свое обôйсте въ порядку держати, якъ хоче на свое выйти! — По той напружуючôй постановѣ вôдпочивае вôнъ три недѣлѣ — бо-жь прецѣ занадто спѣшити ся — такожь не варто.

Вкôнци — вôнъ позѣхае — приходить той понедѣлокъ, коли то вôнъ мае роботу зачинати. Але чи чули вы таке! — що такого? Вôнъ заспавъ рано твердо мало не до самого полудня. Нѣ, то вже може чоловѣка шлякъ трафити, то вже до нѣчого не подôбне! — Ну — але що-жь, нынѣ вже не оплатить ся зачинати; зрештою вôнъ заспаный и не мае охоты до такои роботы. Такъ, такъ, то нема вже що. То вже мусить до завтра лишити ся. Вôнъ позѣхае. — Або може бы лѣпше якогось иншого дня въ тыжни зачати, бо то якось такъ дивно, якъ бы здавало ся, що то й не годить ся — таку велику роботу у вôвторокъ зачинати.

Въ четверъ рано встае вôнъ о осьмôй годинѣ; треба прецѣ мати цѣлый день передъ собою, якъ вже мае що зъ того бути. „О-о-хъ!“ Вôнъ вытягае ся и позѣхае. Натягае ногавицѣ — позѣхае двѣчѣ. Иде до вôкна и розглядае ся, яка погода; а-а-я! хто то знае, чи нынѣ зо два разы дощъ не буде — а якже. То не можь добре знати якъ то ще потому въ день може бути, нѣ, нѣ, — не можна знати. — Н-ѣ-ѣ-ѣ! Але треба вже разъ зважити ся и взяти ся до роботы. Якъ вже вôнъ собѣ що разъ постановить, то вôнъ — до грома — не такій чоловѣкъ, щобы такъ легко попуставъ. Ой-такъ! Вôнъ натягае одѣнъ чобôтъ; потому натягае и другій чобôтъ. А якже, погода не дуже ладна показуе — нѣ!

Потому выходить зъ хаты, щобы до коня подивити ся. Якъ вже коло коня упоравъ ся, вертае назадъ до хаты, щобы и себе поживити. Безъ того, бачите, нема — чоловѣкъ мусить поѣсти; хто удирае собою по мочарахъ та по скалахъ, той мусить мати мôцнй жилы и шпікъ у костяхъ; якъ бы не ѣвъ, то бы не живъ — може нѣ? — По якôмсь часѣ вôнъ попоѣвъ. Але теперь вôнъ мусить собѣ люльочку закурити.

Вôнъ выймае зъ кишенѣ, зъ камѣзольки, сухій скрутликъ тютюну, бере рѣзакъ зъ полицѣ, знаходить собѣ гладку дощинку таку, щобы можна на нѣй тютюнъ покраяти, сѣдае собѣ коло печи, крае свôй тютюнъ, набивае люльочку, бере жеврѣючій угликъ и хоче закурити; але ба — коли люлька не тягне — забита. Здôймае отже люльку зъ цибушка, довбае протичкою, закладае опять люльку на цибушокъ, напыхае оберeжно тютюномъ до самого верху и вышукуе собѣ иншій угликъ; — ну, теперь вже тягне. Пакъ, пакъ, пакъ... такъ, теперь вже добре. Вôнъ сѣдае и курить якусь хвилю; нехай прецѣ ѣда потахне. Пакъ, пакъ, пакъ, пакъ...

Вôнъ иде знову до вôкна и розглядае ся довкола, якъ то нынѣ буде зъ погодою. А що? Зовсѣмъ такъ показуе, якъ бы мала бути велика злива — а-якже — то прецѣнь вже лѣпше хвильку заждати и приглядати ся, що буде. То бы и такъ, бачите, зъ того нѣчого не було, якъ бы прійшло ся въ зливу робити. Тымчасомъ загасла ему въ ротѣ люлька и вôнъ мусить ити назадъ до печѣ закурювати. Пакъ, пакъ, пакъ...

Хомина жѣнка то входить до хаты, то знову выходить, — въ великôй запасцѣ, зъ розхрѣстанымъ на всѣ боки волосемъ; — „ой, каже, то бы не було для тебе добре, якъ бы бувъ дощъ!“ Пакъ, пакъ, пакъ; „н-н-ѣ ѣ.“ — Она выходить и знову вертае назадъ; крутить ся по хатѣ, то до стола, то до полицѣ, порае ся коло печи, пôдходить до вôкна и вызирае; и она такожь думае, що мабуть таки буде дощъ. „Та ты не маешь чого такъ дуже спѣшити ся“, каже она; „стодола прецѣ не втѣкне, а до осени, самъ знаешь, ще далеко!

„На кождый спосôбъ можешь ще хвилечку зачекати а тымчасомъ, коли хочешь, горнятко маслянки выпити.“ Она выходить и знову вертае назадъ; йде до печи и тамъ порае ся; докидае полѣно до вогню и каже „ты прецѣ и въ хатѣ маешь роботу, якъ вже на те прійде; ту до того цебра вже вôдъ давна збираешь ся обручь доробити; — ты мôгъ бы вже разъ тото зробити, якъ що иншого до роботы не маешь! Ганка вже вôдъ давна нарѣкае на той цеберъ; она мае зъ нимъ такій клопôтъ, що то вже крайный часъ его поправити!“ — Пакъ, пакъ, пакъ... „що то вже вѣчно за той цеберъ воркотати!“

За хвилю вôнъ выходить зъ хаты; она чуе, якъ вôнъ почалабкавъ до стайнѣ. Незадовго вертае вôнъ назадъ зъ молоткомъ, клѣщами, ножомъ и цьвяхами; — „ну давай той твôй цеберъ, нехай вже я разъ маю спокôй зъ тымъ проклятымъ цебромъ!“

Жѣнка бѣжить по цеберъ — якъ бы горѣло.

Поки вôнъ упоравъ ся зъ цебромъ, стало такъ пôзно, що вже нынѣ не оплатить ся що иншого розпочинати. Ну — що-жь, теперь мусимо подивити ся, яка завтра буде погода.

Але на другій день лле якъ зъ ведра. День потôмъ, що правда, погода гарна, але то вже не оплатить ся, пôдъ недѣлю нову роботу зачинати.

Въ недѣлю вôдпочивае вôнъ порядно, бо завтра вже конечно мусить щось зъ того бути.

Та що-жь — въ понедѣлокъ рано приходить ему на думку, що вôнъ якъ разъ теперь мусить пôти до сусѣда и зъ Иваномъ зъ Горѣшного Кôнця поговорити що до тои безроги, що ей въ осени мае вôдъ него вôдобрати; и якъ вôнъ мôгъ таку важну рѣчь забути!

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA" Publishing Co.

All comunications should be addressed to:
„Svoboda"
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна $2.00
До старого краю 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA"
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовженя зô стороны першои)

ставали досвѣта, забрали хрестъ и два образы и пôйшли зъ процесіею въ лѣсъ, милю дороги, напротивъ. Русины не пôйшли зъ ними а лишились коло каплицѣ, то-жь Мазуры зô злости замкнули намъ передъ носомъ каплицю и пôшли зъ процесіею, котра стояла въ лѣсѣ до вечера, дожидаючи свого священника. Вечеромъ вернули назадъ, а за ними пôзнѣйше священникъ. А коли мы жалували ся передъ нимъ, то вôнъ зганьбивъ порядно Мазурôвъ за тое. Они страхъ на него не добрй. Кажуть, що дали ему курки и яйця, заплатили ему подорожь, а вôнъ самъ ще на нихъ зробивъ въ склепѣ довгу на 60 мільрейсôвъ, а за те все вôнъ ихъ ще наганьбивъ.

Ото смѣхъ зъ нашими сусѣдами, що такъ ворожо вôдносять ся до насъ!

Стефанъ Дума.

Вѣсти изъ старого краю.

До нашихъ Высокоповажаныхъ дорогихъ Родинцѣвъ Братовъ Русинôвъ въ Америцѣ.

Дорогй Братя!

Зъ вашого и нашого старого, рôдного, а бѣдного краю руского, що въ Галичинѣ, кличемо до васъ о помôчь въ нашôй потребѣ церковно-народнôй. Мы всѣ бѣднй, та нѣкому насъ ратувати себе, якъ Господу Богу и намъ самымъ. Правда, нашои бѣды и нашихъ потребъ безъ кôнця. Всѣхъ ихъ вôдъ разу заспокоити не можемо, та бодай по троxи — кобы тôлько безъ настанку.

Мы пôдняли теперь одну потребу велику, що еи хочемо конечно заспокоити. Мы хочемо поратувати нашъ бѣдный станъ дякôвскій, той такъ давно заслуженый и поважаный у насъ станъ, которого хочемо утримати и на будучнôсть для тои хвальнои службы церковнои и народнои. А се може стати ся тôлько тогдѣ, коли его матеріяльно пôддвигнемо такъ якъ вôнъ теперь матеріяльно нидѣе и пропадае. На разѣ мы вынайшли способъ до сего такій, що уряджуемо фантову льотерію зъ предметôвъ церковныхъ и церковно-народныхъ. Льосôвъ такои льотеріи надрукували мы 100.000. Оденъ льосъ стоить 2 коронѣ, се по вашому неспôвна ½ доляра.

Братя дорогй! Благаемо васъ, прійдѣть намъ въ помôчь для осягненя нашои высокои благороднои цѣли. Постарайте ся, припильнуйте оденъ другого, щобы те число льосôвъ, яке мы на американьску Русь призначили с. е. 8.000 штукъ, конечно межи вами розôйшло ся. Зъ такою просьбою удаемо ся рôвночасно до вашихъ Всечестнѣйшихъ душпастырôвъ Впр. оо. Обушкевича въ Mayfield, Pa. и о. Бончевского, Annsonia, Conn., а въ ихъ особахъ до всѣхъ вашихъ душпастырôвъ о заопѣковане ся найщирѣйше сею справою.

Всѣ тй Впр. отцѣ порозумѣють ся и зарядять, де и въ якій способъ розпродажь льосôвъ вôдбувати ся буде. Всѣ узбиранй въ той способъ грошѣ, просимо посылати до П. Т. дирекціи Народнои Торговлѣ у Львовѣ, рынокъ (власный дôмъ), на руки Вп. п. **Василя Нагôрного** зъ зазначенемъ: **грошѣ за розпроданй льосы фантовои дякôвскои льотеріи,** для котрыхъ грошей пôдписаный комітетъ мае отвореный окремый бѣжучій рахунокъ.

Слава Исусу Христу!

Вôдъ комітету фантовои дякôвскои льотеріи.

У Львовѣ 1899 р.

Посолъ О. Данило Танячкевичъ,
голова комітету.

Теодозій Лежогубскій,
зъ заст. секретаря.

Де-що про зносины галицкихъ и угорскихъ Русинôвъ.

В. Гнатюкъ, спôвредакторъ «Літературно-Наукового Вістника», що выходить у Львовѣ, подае де-що про зносины галицкихъ и угорскихъ Русинôвъ, котрй мы ту переповѣмо въ скороченю.

Мы знаемо, що Русины жіють въ Угорщинѣ найменьше вôдъ 13 вѣку, однакъ про зносины галицкихъ и угорскихъ Русинôвъ не вѣдомо зъ давныхъ часôвъ нѣчого. Однакъ не може бути выключенымъ, що Русины, жіючи одни коло одныхъ, злученй мовою и вѣрою и цѣлымъ духовымъ житемъ, мусѣли они зносити ся зъ собою.

Больше знаемо про зносины галицкихъ и угорскихъ Русинôвъ вôдъ кôнця минулого столѣтя, вôдъ царюваня Маріи Тересы та Йосифа II. Марія Тереса перша основала у Вѣдни духовну семинарію для Русинôвъ-уніятôвъ. Въ нѣй сходили ся Русины всѣхъ тогдѣшнихъ рускихъ епархій: львôвскои, перемыскои, мукачôвскои, а вôдъ 1819 року и пряшôвскои. Знайомости поробленй въ семінаріи вплывали сильно на розбуджене почутя приналежности всѣхъ Русинôвъ до одного народу. Коли-жь у Львовѣ 1783 засновано генеральну семінарію для всѣхъ Русинôвъ гр. католикôвъ, угорскй Русины приходили до Галичины, кôнчили ту свои науки и занимали потôмъ деякй навѣть вплывовй становища. Зъ другого боку галицкй Русины учили ся знову на Угорщинѣ.

Такй вôдносины тревали ажь до 1867 року. Въ тôмъ роцѣ Мадяры одержали свôй урядъ, завели въ урядахъ и школахъ мадярску мову, а та стала на перешкодѣ дальшôй науцѣ Русинôвъ на Угорщинѣ и въ Галичинѣ.

Зносины обохъ сторôнъ не перервали ся цѣлковито по 1867 р. а тревали ще до 1880 рокôвъ, хочь видимо слабли щоразъ больше. Въ той часъ наплывали въ Угорщину москвофільскй выдавництва и звôдти вийшло, що мѣжь угорскими Русинами выробили ся такй дикй понятя про галицко рускій національный рухъ.

Въ другôй половѣнѣ 70-тыхъ рокôвъ М. Драгомановъ, Украинецъ, старавъ ся пропагувати національну идею мѣжь угорскими Русинами, але се ему не вдало ся, разъ тому, що вôнъ пробувавъ зносити ся выключно зô старыми людьми, а въ-друге тому, що въ Австріи безпôдставно окричали его анархистомъ.

По Драгоманову не старавъ ся нѣхто пропагувати національнои идеѣ ажь до половины 90-тыхъ рокôвъ.

Тымчасомъ старшй угорскй Русины, що пôддержували зносины бодай зъ галицкими москвофілами, вымирали щоразъ больше, не лишаючи на свое мѣсце наслѣдникôвъ. Ихъ дѣти выхованй вже чисто въ мадярскôмъ дусѣ, не журили ся про те, чи е де ще больше Русинôвъ, чи они жіють такъ само якъ въ Угорщинѣ, чи инакше. Мадярске выховане довело ихъ до того, що они поза Угорщиною не видѣли больше свѣта, а зносины зъ людьми — не говорити вже зъ Русинами — зъ поза Угорщины уважали мало що не державною зрадою. Наслѣдкомъ того они вôдбили ся зовсѣмъ вôдъ галицкихъ Русинôвъ; галицко-руска книжка на Угорщинѣ — правдиве невидальце; про часописи нема що и говорити. А коли поспытати угорскихъ Русинôвъ, чому не читають галицкихъ книжокъ та часописей рускихъ, то однй скажуть: „менѣ мадярскй выстарчають", другй говорять: „я не можу читати, хочь бы и хотѣвъ. За таке читане мене Мадяры окричали бы заразъ панславістомъ, а ту панславістъ не мае що робити"; иншй знову боронять ся: „Не можна читати, бо Мадяры не дозволяють предплачувати галицко-рускй выданя и звертають ихъ назадъ до Галичины, коли ихъ хто передплатить. Они отвирають навѣть листы зъ Галичины, коли до кого ту прійдуть."

Тымчасомъ се все неправда, бо и листы всѣ доходять и часописи и книжки, а такй выкруты се просто неоправдана боязнь стягнути на себе найменшу неласку мадярôвъ. Впрочѣмъ, чи чувавъ хто коли, щобы якій угорскій Русинъ бувъ покараный за політичну, руску справу, якъ бувають тамъ каранй Словаки, Сербы, Румуны? Якъ сказано такй поганй вôдносины тревають тамъ до половины 90 рокôвъ. Въ тôмъ часѣ настае зворотъ до лѣпшого. Угорскй Русины вôдновляють завмерле „Общество св. Василія", выдають газету „Наука", а для селянъ „Недѣля".

Дальше п. В. Гнатюкъ, що дуже щиро интересуе ся угорскими Русинами, наводить листы старшихъ и молодшихъ Угро-Русôвъ и приходить до того заключеня, що на старыхъ треба махнути рукою зъ ихъ паламарщиною а наблизитись до молодшихъ, котрй интересують ся національнымъ рухомъ въ Галичинѣ, а у себе тежъ хотять завести народну мову.

Такй зносины зъ Угро-Русами розпочавъ п. Волод. Гнатюкъ въ 1895 р. Богато причинились до того такожь концерты данй минувшого року галицкими студентами на Угорщинѣ, а за те въ р. 1900 угорскй Русины задумують давати концерты въ Галичинѣ.

Пряшѣвску и унгварску капѣтулу вôдвѣдавъ галицкій епископъ Шептицкій, а чотырохъ угро-рускихъ священникôвъ приѣжджало до Галичины приглянутись рускому житю. Треба ту ще згадати про живу переписку галицкихъ богословôвъ зъ угро рускими, а зъ того всего можемо пересвѣдчити ся, що першй леды вже проломанй, а зносины галицкихъ и угорскихъ Русинôвъ вôдновленй, а тымъ самымъ сподѣватись можь цѣлковитого вôдродженя угорскои Руси, на котру кладено вже хрестикъ забутя.

НОВИНКИ.

Сумнй наслѣдки диспуты за вѣры.

Филядельфійска, англицка газета, „The Press" доносить таку сумну новину зъ житя нашихъ людей: Въ Уперъ Катасаква, Па. вôдбувалось вѣнчане Юрія Копчака зъ Анною Олта. Розумѣесь, що при такôй оказіи не обôйшлось безъ гостины, а коли вже гостѣ выпорожнили кôлька барылокъ пива, ставали чимъ разъ золоснѣйшими. На тôмъ весѣлю були такожь два братя Иванъ и Михайло Вашко, що належать до уніятскои церкви, а больша половина гостей належала до россійско-православнои. Зовсѣмъ природно, що въ такôмъ товариствѣ не обôйшлось безъ того, щобъ не звести сварки за те, котра вѣра лучша. Пôдчасъ тои диспуты Иванъ Вашко мавъ обидити словно противника и зъ того вывязалась бійка сперщу помѣжь кôлькома людьми, а дальше до сеи религійнои вôйны втягнено прочихъ гостей. Оружіемъ воюючихъ послужили крѣсла, шклянки, взагалѣ все, що попало пôдъ руки. Наразъ погашено свѣтло и въ ту хвилю давъ ся чути голосъ револьверового выстрѣла, почôмъ Ив. Вашко повалилъ ся на землю, поцѣленый кулею въ саме черево. Опôсля выстрѣлено другій разъ и поцѣлено Мих. Вашка. Повѣдомлена про ту вôйну мѣсцева поліція арештувала Василя Мацкановича и Ив. Шимшая. При Шимшаю найшли револьверъ, въ котрôмъ оденъ патронъ бувъ порожный. Раненыхъ вôдвезено до шпиталя, а лѣкарѣ сказали, що Ив. Вашко мусить умерти, а Михайла сподѣють ся задержати при житю. — Осъ вамъ примѣръ, до чого доводить дурна, безхосенна борба за вѣры и то ще, якъ звычайно мѣжь нашими людьми бувае, при барылцѣ пива. Най тѣшать ся теперь овочами своеи мисіи тй, що поставили собѣ за цѣль житя роздувати религійну ненависть мѣжь нашими людьми.

Адміралъ Дюи.

День 29. и 30. септембра бувъ великимъ народнымъ святомъ для Американцѣвъ. Въ тыхъ дняхъ робили они великй паради въ Ню Йорку. витаючи адмирала Дюи, що приѣхавъ на военнôмъ корабли „Олимпія" зъ пôдъ Манілѣ, де розбивъ ишпаньскй кораблѣ въ р. 1898 пôдчасъ ишпаньско-американьскои вôйны. На ту параду зъѣхало ся до Ню Йорку міліоны народа, щобъ привитати свого героя. Дня 29. вôдбулась парада на рѣцѣ Гудзонъ, а слѣдуючого дня на суши, по головныхъ улицяхъ Ню Йорку. Дюиого формально обсипали цвѣтами, а окрикамъ и свистови фабричныхъ машинъ не було кôнця. Зъ Ню Йорку удавъ ся Дюи до Вашингтону, а звôдтамъ вôдъѣде до свого дому на вôдпочинокъ. За заслуги, положенй для своеи вôтчины, предкладали Дюйому, чи бы не принявъ президентуры, але вôнъ вôдповѣвъ, що зъ него добрый жовнѣръ, а на таку годнôсть якъ президентъ вôнъ не ласый, бо мôгъ бы кепско управляти краемъ. Дюи дôставъ богато дорогоцѣнныхъ подарункôвъ, а мѣжь иншыми край мае ему выбудувати дôмъ въ Вашингтонѣ, де мае опôсля замешкати. Дюи есть вдôвцемъ. Ще за молоду умерла ему жѣнка, лишаючи ему сына. Адміралъ Дюи числить теперь 62 роки.

Й Хома суне въ Горѣшный Конець и сидить тамъ и балакае про погоду, то про хорого Юрка, такъ ажь до вечера, ажь вкôнци прійшла бесѣда и на те, чого вôнъ прійшовъ. Вôнъ розмовивъ ся що до безроги и пôзно вечеромъ вертае домôвъ.

„Ну, видишь ты, — вже знову и той день пропавъ" — каже Хома Нетяга.

Другого дня рано нарештѣ бере ся Хома вже таки направду до дѣла. Ажь тутъ надъѣздить якась фѣра горѣ селомъ. Хто то може бути? мѣркуе вôнъ.

Ей, до чорта, чи не буде то здекуційникъ! А зъ нимъ тото чи не люде зъ Долѣшного Кôнця. — А щобъ ихъ . . . . . ! Здекуційникъ стае, и витае ся: „я, каже, прійшовъ за податокъ грабити." — Нѣ — та бо я знову цѣлкомъ забувъ — якъ бы заорало!" каже Хома. — „Ей — та бо ты, небоже, щось за довго забуваешь", вôдказуе здекуційникъ. — „Но дивѣть ся, чи видѣли вы таке!" — бурмоче Хома.

Але охота до роботы вже на той день пропала.

День потôмъ такожь не бере ся его робота — теперь и такъ зъ того нѣчо не буде, доки вôнъ не пôде помежи людей та не выстарае ся гроша на податокъ.

Нѣ, нехай то перунъ трѣсне — чи видѣли вы таку пакôсть!" — клене Хома и шкробае ся по за вухомъ; „то чисто якъ бы хто зачарувавъ! — И теперь ще тота пакôсть зъ податкомъ навинула ся!

Га, нема рады, вôнъ бачить, „що то знову мусить ся на другій рôкъ вôдложити."

„Але якъ бы вже тогды зъ того нѣчо не було — ну, то несъ мое слово, якъ я до Америки не поѣду!"

(Зъ „Будучности").

Де-що про почты.

Почты суть дуже пожиточными институціями, котрй нынѣ стали ся необходимыми для кождого чоловѣка. Монархъ и его пôдданый, богатый и убогій, старый и молодый, всѣ корыстають зъ почты, що розвозить листы, газеты и розличнй пересылки.

Легко отже выобразити собѣ, що, коли листоношъ зближае ся до нашои хаты, чувствуемо въ собѣ якесь ожидане и якійсь неспокôй. Бо оденъ дожидае листу, що ему мае принести вѣстку о его справѣ судовôй, другій чекае на грошѣ, третій бажае зъ листу довѣдати ся о своѣй родинѣ, господарцѣ и т. и., котрои черезъ довшій часъ не бачивъ. Тамъ старенька мати выглядае вѣсти вôдъ сына, що пôшовъ служити въ войску въ далекй краѣ; тамъ нетерпеливо дожидають газеты, що мае принести вѣсти зъ широкого свѣта, и т. и. Почта служить всѣмъ за дуже малою оплатою. Звôдти то походить, що почты такъ скоро розповсюднили ся и щоразъ больше розповсюднюють ся.

Стародавнй народы не посѣдали такихъ почтъ, якй мы нынѣ маемо; однакъ и они вже придумували надъ тымъ, якимъ бы то способомъ переслати скоро вѣсти зъ одного мѣсця на друге. Гдекотрй королѣ мали гонцѣвъ, порозставлюваныхъ по рôжныхъ мѣсцяхъ своеи просторои державы, и черезъ тыхъ гонцѣвъ довѣдували ся, що дѣе ся въ ихъ краяхъ. Оденъ гонець, сидячи на кони, дожидавъ вôдъ уряду якои вѣсти або листу до короля; скоро одержавъ, гнавъ чимъ скорше, що лишь кôнь мôгъ выдержати, до другого гонця, а той до третього, и такъ дальше, ажь вкôнци послѣдный гонець прибувъ на мѣсце призначеня. Тымъ чиномъ лише можемо зрозумѣти, що листы перебѣгали просторы кôлькасотъ миль въ кôльканайцятьохъ дняхъ. Въ подôбный способъ высылали Римляне приказы войскамъ до найдальшихъ краѣвъ. Ба, они взяли перевозити также и особы въ способъ до нашихъ почтъ дуже зближеный. По стацiяхъ, вôддаленыхъ вôдъ себе о кôлька миль, стояли розставленй конѣ и возы до перевоженя римскихъ урядникôвъ, що выѣздили до краѣвъ далекихъ въ справахъ важныхъ и пильныхъ.

Видимо отже, що въ стариннôмъ свѣтѣ були уладженя, похôжй на нашй почты, до пересылки и перевоженя вѣстій а навѣть и особъ; однакъ они служили лишень державѣ, приватнй особы не могли ними хôснувати ся.

Въ пôзнѣйшихъ вѣкахъ справа не много поступила. Нѣмецкй мѣста торговельнй удержували межи собою вôдношеня за помочію кôнныхъ гонцѣвъ, котрй перевозили вѣсти зъ мѣсця на мѣсце. Послуговали ся такожь вôзниками, що перевозили товары, а часами послуговали ся и торговельниками худобы. Тогды повстали такожь брыки, що служили до перевозу особъ; але ихъ уладжене було дуже лихе, а що больше, зъ причины злыхъ дорôгъ и розбоѣвъ по гостинцяхъ не легко було зъ нихъ хôсновати.

Ажь на початку 16-ого вѣка по Исусѣ Христѣ взяла справа зовсѣмъ новый оборотъ. Оденъ панъ тирольскій, именемъ **Турнъ-Таксисъ**, уладивъ найперше въ Тиролю постоянныхъ людей и возы, котрй приймали листы и посылки вôдъ всѣхъ особъ за певною оплатою. Була то отже перша почта. Зъ припорученя цѣсаря уладивъ вôнъ такожь таку почту зъ Вѣдня до Брукселѣ. Всѣмъ подобало ся таке уладжене и мусѣло подобати ся. Цѣсарь надавъ родинѣ Турнъ-Таксиса привилегію на уладжене почтъ, а другй князѣ оплачували добре тôй родинѣ за право уладити почты и собѣ въ своихъ краяхъ. Родина тота тымъ чиномъ прійшла до великого богатства и узыскала еще достоинство князѣвске; свѣтъ завдячуе ѣй одно зъ найпожиточнѣйшихъ заведенъ.

Зъ Нѣмеччины розширили ся почты скоро по всѣхъ краяхъ. Пôзнѣйше запроваджено численнй улѣпшеня, а найбôльше здѣлала на тôмъ поли Англія; тутъ зачали найперше уживати почтовыхъ знакôвъ, котрыхъ ужите улекшувало дуже высылане листôвъ. За примѣромъ Англіи знижено значно цѣну за пересылку почтову, черезъ що доходъ значно побôльшивъ ся, бо коли зменшено оплату, то множество людей, навѣть бѣднѣйшй, о много больше писали и почтою высылали. А хто може обчислити, якій хосенъ выплынувъ зъ почтъ для всѣхъ людей, именно для промысловцѣвъ и торговельникôвъ? Немало такожь причинила ся Англія до утвореня всемирного союза почтового, котрый обôймае нынѣ майже всѣ цивілізованй державы на цѣлôй кули земнôй и справивъ тое, що за кôлька крейцарôвъ иде листъ зъ Галичины до Америки. Незмѣренй просторы землѣ покрыли ся нынѣ сѣтію почтовою; міліоны людей працюють день и нôчь, щобы прискорити передане листу або рѣчей о собѣ приналежнôй а тымъ причинити ся до сповненя великого дѣла, т. е. зближеня и збратаня зъ собою народôвъ.

Людскій характеръ зъ календаря.

Скажи менѣ, въ котрôмъ ты мѣсяцю уродивъ ся, а я тобѣ скажу, якій въ тебе характеръ — говорить оденъ помысловый Англикъ въ газетѣ „Modern Astrolog" и поясняе такъ:

Сѣчень. Мужчины, що породились въ тôмъ мѣсяцю, будуть добрыми и вѣрными чоловѣками. Такй люде мало говорять, але за те суть сердечнй, чеснй и достойнй довѣрія. — Женщины будуть мати склонность до меляхоліи, але зъ часомъ выростуть зъ нихъ проворнй и мудрѣ газдынѣ.

Лютый. Мужчины зъ теплымъ серцемъ и выпукалыми манерами, будуть добрыми батьками, а вызначають ся енергією и справедливостю. — Жѣнки суть щирй, чутливй и рѣдко въ друге вôддають ся.

Марецъ. Мужчины не дуже талановитй, склоннй до лѣнивства, несталй въ любови, не любять супружества, песімісты. — Женщины добрй газдынѣ, гостиннй, але за те суть говорунами та за що небудь сердять ся.

Цвѣтень. Мужчины незвычайно амбітнй, змѣнчивй, не легко вдоволяють ся чимъ небудь. — Женщины кокетки, несталй, несамостôйнй доки не повôддають ся, опôсля бувають найлучшими жѣнками и матерями.

Май. Мужчины сильнй характеры, мовчаливй, любять розказувати, педантичнй, упертй, не дуже пристрастнй. — Женщины пропадають за забавами и добрыми обѣдами, суть переважно гарнй и милй.

Червень. Мужчины перебирчивй въ ѣдженю, невѣрнй, нерѣшучй. — Женщины капризнй, любять ся чимъ небудь обиджати, але сталй въ любови и добрй матеры.

Липень. Мужчины делікатнй, дуже чутливй, але коли те чуте разъ приспане, вже нѣколи не прокинесь. — Женщины бурливй, пристрастнй, интелігентнй.

Серпень. Мужчины строгй въ житю, амбітнй, гордй, сталй въ чутяхъ. — Женщины бажають власти, але великодушнй и симпатичнй.

Вересень. Мужчины критики, але взгляднй, все чиннй, добрй батьки родинъ. — Женщины діскретнй, сердечнй, мудрй и пильнй.

Жовтень. Мужчины шляхотнй, веселй и сталй. — Женщины гордй, кокетки, пропадають за товариствомъ.

Падолистъ. Мужчины енергічнй, самостôйнй, недовѣрчивй и гвалтовнй. — Женщины быстроумнй, гордй, заздрôснй, хотять панувати, трохи меляхолійнй.

Груденъ. Мужчины повяльнй, великодушнй, чутливои вдачѣ, несталй. — Женщины чиннй, енергічнй, любять урозмаичене житє, але суть вѣрными жѣнками и мудрыми матерями.

Люде, що породились по 21 дню, мають мати характеръ зъ слѣдуючого мѣсяця.

Потрѣбно хлопця.

Потрѣбно до стору молодого, цѣкавого 15—16 лѣтного хлопця, котрый знае добре рахувати, читати, писати и бодай трохи говорити по англійски. Хто-бъ знавъ ще и бучерство буде мати добру платню. Зголошуватись треба до: Mr. A. KIRCZIV, 102 Morris Str., Jersey City, N. J.

Примусовй супружества.

Декотрй цивілізованй державы носять ся зъ гадкою въ нынѣшныхъ часахъ наложити податокъ на дорослыхъ мущинъ самотныхъ, котрй не хотять женити ся, бо черезъ те богато женщинъ остае „старыми паннами", не маючими зъ чого жити, а мущины жіють собѣ весело и смѣють ся въ кулакъ зъ цѣлого свѣта... Однакъ теперь е вже одна маленька держава Сіямъ, де запроваджено т. зв. примусовй супружества, а се дѣе ся такъ: Коли яка дѣвчина дôйде до своихъ лѣтъ и не може знайти жениха, а конечно хоче выйти замужь (бо котра-жь бы сего собѣ не бажала), то зголошуе ся до суду. Въ Сіямъ есть такій звычай, що якъ якій мущина допустить ся якого злого учинку, то за кару примушують его женити ся; если менше завинивъ, то позволяють ему выбирати собѣ дѣвчину зô спису находячого ся въ судѣ, а если бôльше завинивъ, то мусить женити ся зъ тою, котра въ списѣ е на передѣ поставлена. Въ Америцѣ тôлько за великй провины взглядомъ моральности, власти змушують дотычного „пташка" до заключеня супружества. И межи американьскими Русинами вже були такй выпадки.

— **Дотепнй** спостереженя оголошуе оденъ Французъ. И такъ пише: Скажи менѣ, де ховаешь грошѣ, а я тобѣ скажу до якои народности належишь. Французъ носить грошѣ у простôй шкурянôй мошонцѣ; Нѣмцѣ люблять мошонки гафтованй ручками якоись «Ґретхенъ»; сынъ Альбіону носить мамону безъ нѣчого у правôй кишени штанôвъ; Янкесъ наповнюе довгій пуляресъ банкнотами; полудново-американьскій капіталістъ носить доляры у поясѣ, що мае рôжнй тайнй кишенѣ; Италіець завивае свои мѣдяки у ярку хустину та ховае еи пôдъ сорочкою; такъ само робить Ишпанець; славяньскй мужики ховають грошѣ радо у чоботахъ, або зашивають у кожусѣ.

— **Дня 27.** септембра, въ середу, приѣхавъ кораблемъ „Lahn" до порту въ Гобокенъ, о. Д. Поливка, зъ Галичины, що мае удатись до рускихъ поселенцѣвъ въ Канадѣ. На встрѣчу о. Поливцѣ выйшли на докъ оо. Н. Дмитрôвъ, Ст. Макарь, А. Бончевскій, Н. Пôдгорецкій и П. Тимкевичъ. Знаючи, яка велика праця жде о. Поливку на канадійскихъ просторахъ посередъ рускихъ фармерôвъ, мы витаемо его сердечно и бажаемо силы и вытревалости въ праци для руского народу. Де осяде о. Поливка и въ якôмъ порядку буде обѣжджати рускй кольоніи, мы подамо опôсля.

— **Зъ Elmira, N. Y.** доносять намъ, що усѣ фабрики въ руху а роботу можна дôстати дуже легко. Такъ само дôстануть роботу дѣвчата въ фабрицѣ шовку або кошель. А вже найскорше повиннй приѣхати до Elmira тй, що покупили тамъ домы або мѣсця пôдъ будову и дѣвчата, що де-инде працюють по душныхъ и нездоровыхъ фабрикахъ табаки.

— **Аґентами „Свободы„** суть: Д. Голодъ, на Jersey City и околицю, а Д. Ванько на Ansonia, Conn. и околицю.

Кôлько льокомотивъ є въ руху на свѣтѣ!

На цѣлôмъ свѣтѣ есть 110.000 льокомотивъ въ руху, а то: 64.000 припадае на Европу, 40.000 на Америку, 3.300 на Азію, 2.000 на Австралію, а 700 на Африку. Въ самôй Европѣ Англія посѣдае 17.000 льокомотивъ, Нѣмеччина 15.000, Франція 11.000, Австро-Угорщина 5.000, Италія 4.000, Россія 3.500, Бельґія 2.000, Ишпанія 2.000, Нѣдерляндія и Швайцарія 900 льокомотивъ.

— **Гр. Тунъ,** президентъ рады державнои у Вѣдни, уступивъ зъ цѣлымъ своимъ габінетомъ, не можучи помирити Нѣмцѣвъ и Чехôвъ, а тымъ способомъ зробити раду державну способною до якоись роботы. Цѣсарь именуе теперь нового президента, котрый выбере собѣ новыхъ міністрôвъ, але, чи заведуть они ладъ въ Австріи, се ще велике пытане.

Оголошенє.

Въ гали школьного будынку въ Mayfield, Pa. вôдбуде ся дня 21. октобра 1899, въ суботу вечеромъ, о 8-ôй годинѣ, на дохôдь рускои читальнѣ и школы майфильдскои, представлене аматорске, шутки зô спѣвами въ 6 вôтслонахъ: «ЯКЪ КОЗАМЪ РОГИ ВЫПРАВЛЯЮТЬ». По театрѣ забава зъ танцями. На той дуже забавный вечеръ, запрашае своихъ братей, знакомыхъ, сусѣдôвъ тай почтенныхъ гостей дуже умыльно.

Комитетъ.

Програма

представленя аматорского дня 21-го октобра 1899 въ Майфильдъ, Па.

„Якъ козамъ роги выправляють"

шутки съ спѣвами въ 6 вôтслонахъ.

(Вôльный переводъ изъ Шекспѣровой драмы — Федьковича.

ОСОБЫ:

Катря	(дѣвчата у Заставнѣ.)	Текля Ховаиьска,
Олена		В. Гела,
Ксеня		Марія Хованьска,
Теодоръ Лиховоля, ихъ отецъ,		А. Шлянта,
Стефанъ	(пар6б. у Заставнѣ).	А. Трембачь,
Иванъ		М. Фуртакъ,
Василь Недобрюкъ, паробокъ,		А. Гела,
Димитрій	(его родичѣ).	Г. Давбчикъ,
Векля		Марта Шлянта,
Грицъ, его слуга,		Иванъ Гиря,
Дружба 1-шій		Петро Корба,
Дружба 2-гій		Петро Гузей,
Дѣдъ		Стефанъ Пейко.

Весѣльнй гостѣ и музыки. Дѣе ся то въ Теодоровôй, то въ Дмитровôй хатѣ, то на улици у Заставнѣ.

Передъ розпочатємъ заспѣвае хоръ майфильдскій имнъ америк. „My Country". По 1-шôмъ актѣ декламація „Мои думки", Марія Мусява. По 2-гôмъ актѣ „дуетъ" малорускихъ пѣсней: Варвара Гела и Марія Хованьска. По 3-ôмъ актѣ монологъ „Жидъ въ судѣ", Иванъ Гиря. По 4-тôмъ актѣ хоръ „Я въ чужинѣ загибаю". По 5-тôмъ актѣ декламація, Анна Крохта. По театрѣ забава зъ танцями.

Де-що цѣкавого.

— Въ Парижу выходить теперь 2585 часописей.

— Анґлія спроваджуе рôчно зô Сполуч. Державъ 20.000 коней.

— Найславнѣйшій цѣсарь французкій Наполеонъ бувъ лишь 5 стôпъ и 2 цалѣ высокій — се-бъ то маленьке, але важненьке.

— Шахъ (король) перзкій курить люльку на довгôмъ цибуху, въ котрôй на разъ змѣстить ся фунтъ тютюну.

— Въ Россіи гине зъ голоду теперь 1.000.000 людей, а чому? бо паны забрали майже всю лѣпшу землю въ свои руки, а збôже вывозять за границю на продажь, бо мужики не мають за що вôдъ нихъ купити; по друге, занадто мало мають землѣ, а если мають, то якъ найгôршу, котра рѣдко коли зародить добре, а податки треба платити высокй тай жити, то-жь не дивно, що въ Россіи кождого року пануе голодъ мѣжь мужиками.

— Въ Вѣдни удало ся докторамъ при помочи електрики перемѣнити нѣґра на бѣлого чоловѣка. Се также штука!

— Одному князеви въ Англіи дають $100.000 за одну стару книжку Клявдія Льоренз «Книга мудрости», однакъ вôнъ хоче бôльше.

ПОЧТОВА СКРИНКА

В. М. Русчакъ, въ Пассайкъ, Н. Д. — Вашу жалобу мы вôдослали до совѣта нашихъ священникôвъ до розслѣдженя. Яка прійде до нашои редакціи вôдповѣдь, про те васъ повѣдомимо сейчасъ, а если до мѣсяця не дôстанемо жадиои вôдповѣди, то все помѣстимо въ нашôй часописи.

М. Семенюкъ, въ Porth Richmond, N.Y. — Та угорска напись на рускôй церкви въ Scranton, Pa.: „Hungarian Church" — она справдѣ цѣкава; та що-жь порадите зъ такими людьми, якъ они на силу хотять стати мадярами. Вы не втыкайте си нѣколи въ обрядовщину. Най собѣ иншй люде, що належать до другихъ вѣроисповѣдань, хвалять Бога по свому. Подобными диспутами не доведете до нѣчого, а самй себѣ затуманите.

ЗАПЛАТИЛИ ЗА „СВОБОДУ" ВЪ СЕПТЕМБРѢ с. р.

AMSTERDAM, N. J.	
Пельо Ив.	$2.00
YONKERS, N. Y.	
Сиротякъ С.	50
Бѣгунякъ С.	1.00
Газда Ив.	1.00
Данюсяръ В.	1.00
Кухта Д.	50
Дубяньскій А.	2.00
Голодякъ Ю.	2.00
Корба А.	3.00
MAYFIELD, PA.	
Максимякъ Е.	2.00
HAKALAU, HAWAII.	
Баньковскій А.	2.00
PITTSBURG, PA.	
Горощакъ А.	2.00
PLEASANT Ft., Man., CANADA.	
Пилиповъ Т.	1.00
KENSINGTON, PA.	
Ѣжъ Ю.	1.00
NEW YORK.	
Броверъ Ив.	2.00
ANSONIA, CONN.	
Церкотъ Т.	2.00
STRATHEONA, A., CANADA.	
Говда М.	1.00
LAUREL, N. Y.	
Пастерпакъ З.	1.00
CLEVELAND, Ohio	
Сѣракъ Мих.	50
MT. CARMEL, PA.	
Врона Ф.	1.00
HAZLETON, PA.	
О. Злоцкій О.	1.00

Democratic County Ticket.

FOR PROTHONOTARY,
JAMES A. McCARTHY, of Locust Gap.

FOR TREUSURER,
MATTHIAS CRONINGER, of Shamokin.

FOR COMMISSIONER,
A. H. COONER, of Watsontown.
W. H. ROHRBACH, of Crowl

FOR CORONER,
GEORGE W. DREHER, of Shamokin.

FOR AUDITOR,
GDORGE C. STAHL, of Milton.
M. T. McGOVERN, of Mt. Carmel.

Голосуйте на него!

James A. McCearthy, демократичный кандидатъ на протонотара, уродивъ ся въ Locust Gap, а працювавъ опôсля въ майнахъ кôлька лѣтъ. Теперь єсть вôнъ честнымъ купцемъ въ Locust Gap. Вôнъ буде пôдпирати всѣ робôтничй справы, если буде выбранымъ. То-жь дня 7. новембра с. р. голосуйте на цѣлый демократичный тікетъ!

Q 80

ДЕ-ЩО ПРО ДОРОГИ.

Дикй люде дорôгъ зовсѣмъ не знають, бо не чують ихъ потробы. Неоденъ дикій перетискае ся черезъ гущавину, корчѣ и вôдвѣчнй лѣсы такъ само нынѣ, якъ то робили его батьки передъ сотками лѣтъ. Для Индіянъ пр., що кочували на степахъ Америки, дороги були непотрѣбнй; на ловы на оленѣ або на буйволы ишли они знаными шляхами, а коли выбирали ся на выправу военну противъ другого племени або противъ бôльшихъ осадникôвъ, то не ишли дорогою, чочь бы ей знали, бо хотѣли зайти неприятеля несподѣвано, саме зъ тои стороны, где вôнъ ихъ не дожидавъ.

Чоловѣкъ цивілізованый поступае собѣ зовсѣмъ противно; вôнъ будуе заразъ дороги, щобы ними легко и выгôдно дôстати ся, куды ему треба и щобы удержувати звязь зъ другими образоваными народами. Чимъ бôльше якій народъ образованый, тымъ бôльше мае вôнъ дорôгъ.

Придивѣмъ ся нашимъ дорогамъ въ старôмъ краю въ слотнôй осени, або въ часѣ весняныхъ розтопôвъ, а будемо мусѣли троха завстыдати ся. Кôлько-жь то гине коній, кôлько то ломить ся возôвъ! Кôлько-жь то разôвъ опôзнять ся люде зъ доставою збôжа або товару, а черезъ те поносять значнй шкоды! Зъ одного села до другого, ледве кôлька миль вôддаленого, треба часомъ ѣхати цѣлый день, треба натрясти ся, набѣдити ся и замучити худобу. Або и тутешнй американьскй дороги, Господи помилуй! Правда, тутъ бôльше паровыхъ желѣзниць та електричныхъ, якъ въ старôмъ краю, але возовй дороги хто зна чи не гôршй вôдъ галицкихъ. Инакше дѣе ся въ иншихъ краяхъ, бôльше образованыхъ. Придивѣмь ся лишь дорогамъ въ Шлезку, або въ Чехахъ, або въ Австріи, Нѣмеччинѣ, Франціи, а побачимо, якъ суть попроваджени въ рôжныхъ напрямахъ, до найменшихъ селъ, и якъ суть добре удержованй. Дороги добрй и розгалуженй въ рôжныхъ напрямахъ, то велике богатство. Всюды легко дôстанешь ся, куды захочешь, лекше продашь и купишь, чого тобѣ треба, не змарнуешь худобы и не знищишь воза, а себе здоровля не позбавишь. А чи-жь не може и те приключити ся, що лѣкарь не вспѣе на часъ прибути до хорого або священникъ зъ св. тайнами до умираючого зъ причины лихои дороги? Кôлько то разôвъ на Подôлю на веснѣ, коли снѣгъ ставъ и пустила заморозь, черезъ довшій часъ не можна ся нѣякимъ чиномъ дôстати зъ села до села?

Щобы дороги були правдивымъ богатствомъ и добродѣйствомъ, треба, абы були всюда. Що-жь бо стороннымъ людямъ прійде зъ того, коли есть лише одна головна дорога а побôчныхъ зовсѣмъ нема? Не треба отже скупити ся зъ выдатками на дороги анѣ жалувати трудôвъ, бо дорога добра принесе великій хосенъ и заплатить за трудъ и за выдатки.

Люде зачинають звычайно тогды будовати дороги, коли осѣдають стало на якôмсь куснику землѣ. Дороги тотй суть звычайно зразу дуже лихй, але зъ часомъ стають ся щоразъ лѣпшими. Стародавнй Римляне знали такъ добре будовати дороги, що гдекотрымъ ихъ дорогамъ вже два тысячѣ лѣтъ и бôльше, а они ще до нынѣ не попсували ся,

По паденю римскои державы дороги були дуже занедбанй. Ажь въ новѣйшихъ часахъ зъ розвоемъ мѣстъ и поступомъ промыслу и торговлѣ взяли будовати щоразъ лѣпшй и численнѣйшй дороги. Нынѣ кождый край, кожда громада, що дбае о добробыть своихъ мешканцѣвъ, закладае дороги и не жалуе нѣ труду нѣ коштôвъ, лишь щобы були добрй. Вôдзначають ся тымъ именно: Франція, Англія, Бельгія, Нѣмеччина, Австрія Долѣшня, Чехи, Морава и Шлезкъ. Суть тамъ всюды мурованй дороги, звычайно обсадженй овочевыми деревами по обохъ сторонахъ, зъ чого плыне великій хосенъ. Въ лѣтѣ есть вôдъ нихъ тѣнь для подорожныхъ, въ осени смачнй овочѣ, а зимою, якъ снѣгъ все зрôвнае и дорогу закрые, видишь, куды маешь ѣхати, щобысь ся не перевадивъ въ рôвъ або въ пропасть. И въ Галичинѣ иде до лѣпшого. Щоразъ то бôльше дорôгъ будують и лѣпше, старашнѣйше удержують и деревами обсаджують. Правда — хочь сумно се сказати, — що не всѣ люде знають цѣнити доброту дороги и пошанувати придорожнй дерева. Много есть еще такихъ, що дерева ломлять, псують, пустошать, отъ гейбы справдѣшнй дикй люде.

У насъ въ Америцѣ передовсѣмъ длятого возовй дороги лихй, що край ще молодый та тому, що добрй возовй дороги противнй интересамъ великихъ компаній колѣйовыхъ, котрй тутъ майже всемогучй.

Встань Хмельницкій!

Встань Хмельницкій, встань Богдане,
Встань, зъ могилы подиви ся,
Встань, нашъ батьку, встань гетьмане
На Вкраину подиви ся.

Прійди, прійди, мы тебе бажаемъ,
Гôрка царска намъ опѣка,
По Сибиру та вязницяхъ
Море слёзъ мы выливаемъ.

Били Ляхи, Єзуиты,
Шведы и Татары,
А ще того невчинили,
Що «русскіе» царѣ.

Мы розкажемъ, ты пôзнаешь
И у царя все спытаешь:
Де гетьманьство, до козацтво?
Де е вôльность Украины?

Де царске слово и присяга?
Де тіи документы,
Що зъ Хмельницкимъ розписавъ ся,
А посля зъ Украины насмѣявъ ся?

Царь смѣе ся, Украина плаче,
Доки не озве ся серце козаче,
Та не осудить, доки не спытае:
Хто ломить присягу, свободу вôдбирае...

Словянонъ.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды панує брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстано вона!
Ив. Франко.